

ДИМИТЪР СТОЕВСКИ

ВМЕСТО ПРЕДГОВОР

chitanka.info

При подготовката на представителна антология с поетически творби от класиката и съвременността на една от най-могъщите европейски литератури необходимо е най-напред да се възприеме принципът, който неотстъпно ще държи будно съзнанието и ще чертае насоките на работата. Този принцип може да бъде за нас само един: да се разкрие непосредствено, по възможност по-пълно и безпристрастно националният характер, духовният и поетичен свят на немския народ. Или казано по-просто: през душата на всеки отделен поет да се прозре душата на народа в нейните съкровени глъбини. Ала, разбира се, при подлавяне на такова дело не бива да се изхожда от субективни естетически предпочитания, защото се явява и друга необходимост, именно: на такъв лирически сборник да се придаде и една чисто познавателна стойност, да се мисли и за едно разширяване кръгозора на читателя, за ролята на книгата, която положително ще влезе предимно в ръцете на учащите се и на онези — още млади или по-възрастни, — които правилно смятат, че човек се учи, докато е жив.

Повечето лирически антологии — както в миналото, така и днес — преследват обикновено по-ограничени цели: да поставят в определена светлина стихотворения от по-далечни и по-близки години редом с днешни, нови, и по този начин да събудят една особена художествена наслада. Такива са антологиите от стихове за любовта, за природата, за родината и т.н. Много примери за такъв вид лирически сборници има не само в чуждите литератури, но и в българската.

Естествено е, че от позициите на нашето време и на нашия народ — позиции социалистически — ние имахме пред очи на първо място прогресивната поезия, да се движим в рамките — а те съвсем не са тесни! — на социалната тематика, но не изпадахме в осъдително късогледство и не отхвърлихме едно или друго хубаво стихотворение само защото то ни рисува една природна картина, внушава ни любовен трепет или ни изпълва с някакъв благороден, чисто човешки порив. За нас беше достатъчно, като изхождахме от целокупното поетическо дело на автора, да знаем, че се срещаме с един искрен, честен и хуманен творец, който дори в най-далечни дни е създавал поезия в името на нещо ново, добро и чакано от света. И когато накрая сравнихме така съставената антология с други, излезли през различни години след Втората световна война в Германската демократична република, ние радостно установихме, че в общи линии сме

сполучили, че в нашия готов за печат ръкопис е включено много и достатъчно от всичко онова, което не е забравено или ни изпълва с надежда, че не ще бъде засипано от времето.

Подборът прониква осем столетия назад и стига до нашите дни. Авторите, на които сме се спрели, се редуват хронологически, сиреч според годината на рождението им. Това означава всъщност, че подреждането върви по епохи и, кажи-речи, по литературни течения, без да сме ги означили специално, на раздели, за да не придадем на книгата досаден, претенциозно школки облик. Започнахме от XII век, т.е. от тъй наречения средно-горнонемски или рицарски период на немската поезия, откогато датира най-старата редакция на прочутия епос „Песен за нибелунгите“ и където откриваме първите наченки на немската лирика, създадена от тъй наречените минезингери. Неотречимо най-виден представител на тая поезия е Валтер фон дер Фогелвайде. Други двама по-известни автори са Волфрам фон Ешенбах (претворил на немски език френския епос „Парсевал“) и Хайнрих фон Морунген. Тяхното значение обаче не може да се мери с онова на Фогелвайде, освежил застоялата дворцова любовна лирика чрез песни, които в изящна метрика славят любовното щастие с проста девойка от народа; освен това Фогелвайде отказва всякаква рицарска служба на придворни дами и пръв вплита политически мотиви в рицарската поезия, като повежда борба срещу домогванията на папата за светска, политическа власт. С основание ние сме го включили като единствен представител на „рицарската поезия“ (1180–1350 г.)

Времето на Реформацията (края на XV и XVI век), отличаващо се с оформянето на едно образцово средно съсловие, с подем на науките и мощно религиозно раздвижване, придава друг характер на поезията. Минезингерите, т.е. рицарите-поети, биват изместени от майстерзингери, граждани-поети, които покрай занаята си съчиняват и песни; най-известен и най-плодовит сред тях е нюрнбергският обуцар Ханс Закс. Редом с Мартин Лутер тук изпъква и Улрих фон Хутен, чийто принос обаче е главно в областта на прозата и затова бе отминат от нас.

През периода на барока (XVII и XVIII в.), застъпен с произведения на Фридрих фон Логау, Симон Дах, Паул Флеминг, Андреас Грифиус и Йохан Кристиан Гюнтер, добиват немалка слава още неколцина поети — Мартин Опиц (който е по-скоро законодател

на немската стихотворна реч, а по-малко поет), Паул Герхард, Мартин Ринкарт, Фридрих фон Шпее, Ангелус Силезиус и др., — но техните заслуги се признават и днес още комай изключително от черквата.

Целият онзи дълъг период, в течение на който просветителното движение във Франция избива накрая в политическа революция, завършва в Германия само с революция в литературата, с пламенна и безогледна борба из духовете. Това време, наречено — по една драма на Клинггер — „период на бурята и устрема“, е протест срещу едностранчивостта и крайностите на просветителството, срещу надценяването на разума за сметка на чувството. Под влияние на Русо немските поети от онези години повеждат борба за свобода на чувството, за „връщане към природата“, която единствена може да позволи на чувството да се разгърне напълно, и отгук — борба за правата на личността, чието своеобразие се разкрива предимно в чувствата. Ала периодът на „бурята и устрема“ изтрайва едва едно десетилетие, двамата титани Гьоте и Шилер се обръщат към класиката, а по-младото поколение се обявява за романтиката.

Това време на класическа и романтическа поезия (XVIII и XIX в.), което включва и годините на литературното движение „Млада Германия“ (1838–48), е родило още немало талантиливи поети, които заслужено биха намерили място в предлагания сборник, ако не ни ограничаваше неговият обем.

Безспорно многостранно и убедително е представянето на реализма (XIX в.) с имена като Щорм, Келер, Веерт, Демел и др., откъдето навлизаме в нашето столетие със своеобразната поезия на Георге, Моргенщерн, Хофманстал, Рилке, Хесе и всички онези, образци от лириката на които читателят ще намери по страниците на нашата книга.

Бие на очи още и това, че ние отреждаме твърде голямо място (повече от една трета от целия материал) за творчеството на съвременни автори, дори на най-млади, и то предимно със стихове, в които от гледна точка на работническата класа, на трудещите се изобщо, ярко се откроява човекът в неговото отношение към всичко околно, човекът в неговото всекидневие, преди всичко — в неговото разбиране на труда и природата, на семейството и обществото. А по начало най-важни за нас бяха хуманистичните и революционни идеи като лайтмотиви на лирическите откъси. Твърде голям брой

стихотворения, включени именно по горните подбуди, ясно се очертават като брънки от една верига, свързваща минало с настояще, съвремие с бъдеще. Следователно тук ще бъдат чути гласовете на поети, които отколе са мъртви, но живеят с песните си, а също и на поети, които са живи, пеят за нашето време, за нашия живот, за нашия път, и ни изпълват с надежда, че техните песни ще пребъдат.

Съвременното творчество на автори от всички поколения разкрива голямо разнообразие и богатство на поетическото мислене, задълбочен социален отзвук на трагедията на германския народ по време на фашизма, както и най-новите насоки на будната съвест на твореца, търсеца по-силен и внушителен изказ на протеста срещу реваншизма и войнолюбците. Поети като Брехт, Хухел, Кестнер, Ингеборг Бахман, Енценсбергер и редица други имат световно значение и внасят в съвременната поетическа култура нови багри, особено засилвайки политическото и философско начало.

Но ние, както споменахме по-горе, трябваше неотстъпно да имаме пред очи обема на книгата, защото и немската поезия като поезията на всеки голям народ е едно необгледно море, водите на което никога не биха потекли в руслото на река, колкото и широка и пълноводна да е тя.

Д. Стоевски

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.